

Ljubite jedni druge...!

Biblijski pogledi na odgoj (i samoodgoj) kao vrhunsku antropološku zadaću

Predviđeni program

petak, 6. 10.

17.00 *Ljubite jedni druge – Isusov primjer*

18.15 Sveta ura – klanjanje pred Presvetim
u bogoslužnom prostoru

19.00 Sv. Misa – po volji

subota, 7. 10.

9.00 *Biblijski odgojitelji*

11.00 Pokorničko bogoslužje i

11.30 prilika za sv. ispovijed

15:30 *Uspjesi dugoga odgojnog puta*

17:30 Sv. Misa zahvalnica

1. Ljubite jedni druge kao što sam ja ljubio vas

"Ljubite jedni druge!" Isusova je zapovijed, očito jedina nova, a tri put je izriče u posvećenom ambijentu Pashe. Pripada u oprostajni govor. Stara zapovijed formulirana je individualistički i mjera je sam čovjek. Novu zapovijed Isus daje zajednici, povjerava nas jedne drugima, a kao mjeru postavlja sama sebe. Ljubio nas je kao Otac njega. Ta ljubav ipak nije bezuvjetna jer Gospodin traži da čuvamo njegove zapovijedi. Sam je primjer, osobito kad pere nego učenicima. Međusobna ljubav znak je raspoznavanja, a sažimlje prazapovijed koja traži plodnost i rast.

2. Kako je Isus odgajao apostolskoga prvaka Petra
Ključni koraci vezani su uz Galilejsko more. Ondje Gospodin moli Petrovu pomoć i propovijeda iz njegove lađe. Nakon čudesnoga ribolova Petar, zapanjen, spoznaje svoje grijehe i traži da Isus ode od njega, ali ipak ostavlja sve i s ostalima polazi za Isusom.

Na istom moru pokazat će svoje djetinje srce. Kad vidi Isusa da hoda po vodi, želi i on tako! Na Isusovu riječ krenuo je, ali sada ga hvata strah od vjetra. Gospodin ga spašava od utapanja pa je tako Petar i ispunio svoju želju i poslušno izvršio zapovijed. A uspjeh vrijedi za cijelu zajednicu. Svi se klanjaju Isusu jer su spoznali: "Ovo je Sin Božji (Mt 14,33)!" dok su prošli put ostali na pitanju: "Tko li je ovaj da mu se vjetar i more pokoravaju? (8,27)"

Realan spas od utapanja ipak je slika onoga pravog spasenja duše nakon što će se Petar duhovno utopiti, kad triput zataji i svoga Učitelja i svoje obećanje. Spasenje se zbiva na obali istoga mora, nakon još jednoga čudesnoga ribolova, kad Isus triput Petra pita o njegovoj ljubavi. Pomirenje i oprostjenje vodi u poslanje: "Idi za

mnom (Iv 21,19)!" Isus traži od Petra: Budi kao ja! Ja sam dobar pastir, sada ti budi dobar pastir! Vrhunski uspjeh vidi se kad Petar uskrisuje Tabitu, rabeći Isusovu metodu iz Jairove kuće.

3. Magdalenin sustavni put do kršćanske vjere

1) **oslobođenje**: evanđelje predstavlja Magdalenu kao potpuno opsjednutu osobu, sedam ju je zloduha maltretiralo. Gospodin ju je oslobodio.

2) **posvećenje**: Magdalena je među Galilejkama koje imaju presudnu ulogu jer svojim dobrima i svojim posluživanjem omogućuju naviještanje kraljevstva Božjega. One su već izliječene.

3) **slom**: Silni Spasitelj koji ju je oslobodio od potpune duhovne zarobljenosti, koji je jači od prirodnih sila, liječi od bolesti, daje hranu, oprašta grijehe, uskrisuje, odjednom – predan – sam biva žrtvom strašne muke i raspet umire. Spasitelj sebe nije spasio. Magdalenu kao da 70x7 zloduha opsjeda.

4) **vjernost preko groba**: Kad su učenici pobjegli i zatvorili se u strahu, ona vjerno ostaje i uz križ i kod ukopa. Poštuje običaje i želi Isusu iskazati ljubav i u grobu. Brzo prihvaća realnost i za pokojnoga kaže: "Moj Gospodin!". Spremna ga je sama ponijeti.

5) **novo razočaranje**: Kamen je međutim odvaljen, grob oskvrnut, tijela nema. "Uzeli su ga", logično Magdalena razmišlja. Ne daju joj ni da mrtvome iskaže počast. Plače.

6) **prepoznavanje**: Nije dosta da je Isus uskrsnuo ni da stoji pred njom i razgovara s njom. Tek kad je sama prepoznata, kad joj veli: "Marijo!" ona prepoznaje svoga Učitelja. Mora to biti nezadrživi val radosti.

7) **osamostaljenje**: Kršćanska vjera u kakvoj mi živimo, kad je Krist zdesna Ocu, počinje kad Isus Magdaleni ne dopušta zadržavanje, nego je šalje. Ona sluša o Uzašašću i treba biti apostol apostolima, glasnica radosti, evanđelistica.

-- Gospodin je odgaja i vrlo ugodnim i krajnje neugodnim koracima, u nekima je aktivno prisutan, drugi put ga nema. 7 ih je nasuprot 7 zloduha.

Pitanja:

1) Kakvi su moji najveći uspjesi u ljubavi prema bližnjemu?

2) Mogu li prepoznati kako je mene Bog vodio od djetinjstva pa do sada?

3) Jesam li bliži Petru ili Magdaleni?

4) Koji su mi bili najdraži, a koji najteži postupci mojih odgojitelja?

Ljubite jedni druge...!

Biblijski pogledi na odgoj (i samoodgoj) kao vrhunsku antropološku zadaću

II. Odgajatelji u Bibliji – odabrani primjeri

1. Isus na putu u Emaus svojim postupkom postiže trostruk preokret (oči otvorene, srce gori, govor: molitva) i trostruki plod: jedan je osjećaj u njima i vraćaju se u zajednicu, mjesto muke postaje sveto, ondje se susreću s Isusom.

2. Bog i Noa

Noa je u trećoj dobi (600 od 900 g.) kad mu Bog dodjeljuje ključnu ulogu u "projektu" opći potop. Odabrao ga je jer je pravedan pred Božjim licem. Sve kako mu je Bog naredio, tako je Noa učinio. Šutke. Bog daje detaljne upute, ne tek za duhovni rad, nego za izgradnju korablje; za spašavanje živih stvorenja; i praktično za hranu. Bez raspravljanja i dijaloziranja. U pitanju je život i spasenje. Noa će na svoju inicijativu prineti prve žrtve paljenice.

3. Kako je Mojsije odgajao Jošuu

Mojsije odabire Jošuu za djetinji boj (16 poglavlja kasnije još je *dječak*) koji očito ima simboličku vrijednost i podsjeća da djeca jednako ozbiljno uzimaju svoje pothvate kao i odrasli svoje. Jošua treba izabrati svoju momčad. Boj traje cijeli dan, a neprijatelj je neprijatelj Božji – Amalek – kojega će Bog temeljito poraziti. Mojsije je Jošui molitveni pokrovitelj

Jošua je s Mojsijem na vrh Božje gore, kad svi ostali nemaju pristupa. Mojsije s Bogom razgovara u svetištu, a Jošua ondje stalno boravi. Mojsije će Jošui dati ovo njegovo – ključno biblijsko – ime. Šalje ga kao jednoga od 12 izviđača. A jedino će on s Kalebom ispravljati dezinformacije o zemlji koja je dobra, i ući u nju.

Po Božjoj zapovijedi Mojsije ga postavlja za nasljednika. Predaje mu vlast polaganjem ruku što je pralik ređenja, a plodovi su da je Jošua ispunjen Duhom. Mojsije mu ne predaje samo teret odgovornosti, nego i Božju pratnju.

4. Idealan odgoj junaka Samsona

Samson odrasta u vrlo teškim okolnostima, pod Filistejcima su 40 godina. Kao Djevici Mariji, anđeo dolazi Samsonovoj majci s radosnom vijешću i najavljuje da će dječak biti poseban, Bogu posvećen od majčine utrobe. Njegova je mama potpuno definirana kao žena svoga muža Manoaha. Duboko su povezani u braku, ona isti čas javlja što se zbilo, trči mužu. Muž je slijedi. Ona odmah shvaća da je to anđeo, i zrelog logikom

www.amdg.eu

hrabri muža kad ga je uhvatio strah zbog viđenja. Savjesni, pobožni otac pita u molitvi koji Božji zakon vrijedi za njihova posebnoga sina. Mama i tata zajedno su kad prinose žrtvu i klanjanju se. Razgovaraju o živom religioznom iskustvu. Zajedno su kad im sin Samson govori o svojoj zaljubljenosti i kad im donosi med. Zajedno su i kad im taji svoju čudesnu snagu i ne otkriva im rješenje zagonetke, zajedno su kad odbija poslušnost.

U razgovoru s mužem mama je majčinskom intuicijom nešto bitno pridodala i najavila da će Samson biti Bogu posvećen do dana svoje smrti. Zaista, nakon što je umjesto mira započeo novi rat, Samson se vraća Bogu. Na smrtni se dan moli, prvi put imenom zaziva Gospodina. Od Boga mu je snaga kojom će napokon izvršiti što mu je od početka Bog namijenio: započinje spasenje od Filistejaca. Ljevicom o lijevi, desnicom o desni stup svojom smrću donosi pobjedu nad neprijateljem, veću nego za života.

5. Kako je Samuel postao prorok

Samuel izvrsno pokazuje kako odgoj seže u "pretpovijest". Majka Ana moli se da dobije dijete i obećava ga Bogu. Oslobođena od psihosomatske muke – nije mogla jesti ni govoriti, plač ju je gušio – Ana ima novo lice. Brani se od uvrede, priopćava odluke koje drugi poštuju, postaje voditeljicom. Darovanoga sina daruje Bogu, ali ne tako da mu oduzme budućnost. Postaje majkom djece brojne.

Samuelu je sada odgajatelj svećenik Eli, koji je već starac i dobiva Božju osudu. Njegova je pedagogija ipak plodna. Kad je shvatio da Samuela Bog zove poučava ga i tko poziva, i tko je Samuel ("sluga tvoj") i kakav stav će zauzeti ("sluša").

Samuel iz majčine i svećenikove dolazi u Božju školu. Prije su proroštva bila rijetka, sada Bog redovito po Samuelu objavljuje svoju riječ. Sav narod priznaje Samuela kao proroka.

Pitanja:

- 1) Kome sam sličniji: Jošui, Samsonu ili Samuelu?
- 2) Kada je i kako Bog mene odgajao?
- 3) Tko mi je pomogao da razvijem svoje sposobnosti i izvršavam volju Božju?

Ljubite jedni druge...!

Biblijski pogledi na odgoj (i samoodgoj) kao vrhunsku antropološku zadaću

III. Radost Božjega spasenja

i srce skršeno, satrveno

Osobine grijeha u Ps 51: Grijeh je konkretno zlo djelo na koje kralja prorok upozorava: "ubio si, uzeo si tuđu ženu" (2 Sam 12,9). Zato s pravom traži spas od prolivene krvi (Ps 51,16).

Grijeh Davida vodi Bogu u ruke, cijeli psalam osim dva retka (5.7) usmjeren je na "Ti". U Bibliji čovjek progovara Bogu nakon grijeha. Odmah na početku nabroja sve tri Božje osobine iz formule milosrđa: milost, milosrđe, dobrotu (51,3). Biblijskih sedam puta spominje Boga, ističe Božju uzvišenost (6x Elohim), i još jednom obraća mu se sa "Gospodine" (51,17). Vlastito Božje ime "Jahve" ne izgovara, vjerojatno zbog kajanja i grješnosti. Bog je njegov spasitelj (51,16).

Grijeh je stalno pred njim. Zapreka je, iscrpljuje. Vodi ga u negativnu apsolutizaciju: od rođenja, od začeca u grijehu je. Psalam se 7 puta vraća na "grijeh", a ukupno 14 puta ističe grješnost, definira je kao "zlo" i još po tri puta kao "prijestup" i "krivnju". Vraća se tako na formulu milosrđa gdje se Bog objavljuje kao onaj koji odnosi, oduzima cjelinu čovjekove grješnosti (Izl 34,7). Zbog grijeha bogoslužje ne vrijedi (Ps 51,18)

Grješnik ima osjećaj da je Bog usmjerio svoje lice na njegove grijeha (11), da mu je zdrobio kosti (10), da je nijem (17), da mu je srce slomljeno i zdrobljeno (19).

Osobine Božjeg oprostjenja u Ps 51: Bog briše grijeh, pere i čisti grješnika da bude, što i Izaija veli, bijel poput snijega (Ps 51,9; Iz 1,18). Bog stvara čisto srce (12). Daje svoga *Duha Svetoga* (13).

Grješniku se vraća klicanje i radost koja ide do srži. Oproštenje donosi pozitivnu apsolutizaciju: David traži *potpuno* pranje (4) i brisanje sve krivnje (11). Postat će učitelj prijestupnicima o Božjem putu i grješnici će doći do obraćenja (15).

Bog će mu otvoriti usne i tada će kralj pjevati hvalospjev (17). Bogoslužni prinosi bit će Bogu dragi. Po oprostjenju kralj ne gleda više samo na sebe, nego na sudbinu Hrama i Grada. Nadilazi svoje vrijeme.

www.amdg.eu

Oproštenje u Hramu (Iv 8)

Poznati evanđeoski izvještaj o pismoznancima i farizejima koji su doveli preljubnicu da je kamegnuju upozorava da vjera nije samo pobožan osjećaj i "privatna stvar" nego da je u pitanju život. Zgoda je to u kojoj Gospodin prvo primjerom pokazuje, a potom proglašava: "Ja sam svjetlo svijeta" (Iv 8,12).

Spašavanje ove žene dio je Isusova poučavanja svega naroda (8,2). On prepoznaje sotonsku nakanu da ga iskušavaju (8,6). Zlorabe Zakon za napastovanje, pitaju o Mojsiju, ne o Bogu (8,5).

Preljubnica, simbol Božjega naroda, trpi i zbog grijeha i zbog prijetnje po život. Gospodin prihvaća i daje odgovor na pitanje: "Što ti kažeš?" dvostrukom gestom (saginja se, piše po prahu zemaljskom 6.8), i riječju, pozivajući "bezgrješnika" da prvi baci kamen (7). Tužitelji napuštaju dijalog, izlaze iz Hrama, ostaju u grijehu (9).

Gospodin ne osuđuje (11), nego je Jaganjac koji odnosi grijeh (Iv 1,29) što se osobito vidi na kraju poglavlja kad njega žele kamenovati (8,59). Jedini razgovara s optuženom. Naziva je ženom (10), kao svoju majku u Kani (2,4) i na križu (19,26). Ona ga jedina priznaje Gospodinom i prima nalog "Idi!" što znači "Živi!" (11).

Pitanja:

1. Koji je moj glavni, najteži grijeh?
2. U čemu žudim za Božjim oprostjenjem?
3. Ubijam li ja bližnje – ignoriranjem i zapostavljanjem, mržnjom, riječima?
4. Razaram li ja prijateljstvo i ljubav svojih bližnjih?
5. Da li me koji grijeh dubinski opterećuje ("u kostima") i prijeti mom životu?
6. Kakve optužbe imam protiv Boga?
7. Idem li na vrijeme spavati?
8. Imam li vremena za molitvu?
9. Radim li dovoljno – previše, premalo?
10. Kako negujem zdrav osjećaj vlastite vrijednosti?
11. Koliko pazim na fizičko i psihičko zdravlje?

p. Niko Bilić, SJ

Ljubite jedni druge...!

Biblijski pogledi na odgoj (i samoodgoj) kao vrhunsku antropološku zadaću

IV. Uspjesi dugoga odgojnoga puta

1. Jakovljev put do univerzalnoga blagoslova

Jakov je otac dvanaestorice od kojih potječu plemena Izraelova. Po njemu narod nosi ime Izrael.

Rođen je od Hebrejca i Aramejke, koji najprije nisu imali djece, pa se tata Izak molio i dobili su blizance. Sukob s bratom započinje u majčinoj utrobi. Udaraju se toliko da mama traži Božju pomoć i prima objavu da će mlađi imati prednost.

Jakov dobiva ime po tome što kod rođenja brata drži za petu. Podijeljena roditeljska ljubav vidi se i u jeziku: Ezav je Izakov sin, Jakov Rebekin sin. Mami je pri ruci, za razliku od brata, lovca. Uz majku je dobar kuhar pa od brata za tanjur leće lukavo kupuje prvenstvo.

Bezobzirno vara oca, nijeće svoj identitet, uz majčin savjet. Brat mu prijeti smrću i on bježi, rastrgao je načete obiteljske veze. Bog ga traži i spašava.

S Bogom se najprije susreće u snu, koji po naravi pokazuje istinu o našim osjećajima. Jakovljev strah vjerojatno je povezan i s zloporabom Božjega imena pred ocem. Nasuprot silnim Božjim namjerama (potomstvo, zemlja, blagoslov), mlađić traži kruha, ruha i siguran put. Ipak, svojim zavjetom oslanja se na Boga.

U tuđini prolazi pokoru i pročišćenje. Na povratku zbiva se čuvena borba s Bogom koja pokazuje da mora najprije priznati tko je i da blagoslov na prijevaru ništa ne vrijedi. Susret s Bogom odgovor je na Jakovljevu molitvu za spas pred bratom Ezavom. Raščistivši najprije račune s Bogom, Jakov će se dirljivo pomiriti s bratom. Njemu je to kao da gleda Božje lice.

Nova Božja objava, kad se vratio u domovinu, potvrđuje blagoslov i novo ime, stavlja Jakova u situaciju stvaranja. Blagoslov nije plod prijekare ni bitke, nego je dar. Ime Izrael znači da se Bog bori svojim metodama.

Jakov se vratio po Božjoj zapovijedi, uklanja lažne bogove, podiže Bogu oltar i tako ispunja zavjet. Sada je spreman biti blizak s Bogom koji mu otkriva svoje ime. "Svesilni" znači da i krivudav Jakovljev put Bog može ispraviti. Sada Jakov može primiti pra-zapovijed: "Živi plodno! Rasti!"

Još jedna objava zbiva se na putu u Egipat koji će postati kuća ropstva. Gospodin ga hrabri jer će on sam i "sići" s Jakovom i vratiti ga. Ondje će stvoriti od njih velik narod. Jakov će susresti miljenika Josipa, takoreći uskrsnuloga.

Završni plod vidi se u tome da Jakov daje blagoslov Josipovoj djeci, egipatskom faraonu i napokon, prije smrti, svim sinovima.

2. Kako je Juda pomirio braću

Praotac plemena Judina podsjeća nas na izvorno značenje toga imena. Kad je rođen, majka veli: "Hvalit ću Gospodina!" (Post 29,35). Juda će postati sveti Ostatak i dat će suvremeno ime vjeri i narodu. Isus je iz Judina plemena.

a) brat Juda: Juda je s braćom kad su zamrzila Josipa i smišljaju bratoubojstvo. Pred Josipom u Egiptu s braćom proživljava teške kušnje koje sami tumače kao kaznu. Tri su dana u zatvoru. Pronalaze novac koji im je vraćen. Kad su drugi put došli s Benjaminom, misle da će biti bačeni u ropstvo. Juda je svaki put s braćom kad se Josipu do zemlje klanjaju i tako ispunjavaju njegove snove.

b) do duhovnog junaštva: Juda predlaže braći da radije prodaju Josipa radi zarade. Sam poslije osniva obitelj, tragično gubi dva sina, a najmlađega štiti. Shvaća da je njegova snaha pravednija od njega.

Na Judinu riječ otac Jakov ipak će najmlađega Benjamina, sina njegove ljubljene Rahele, pustiti kad budu trebali ići drugi put u Egipat. Svojim životom Juda jamči za nj. Svrha koju iznosi: "tako ćemo živjeti".

Treći put je pred faraonovim namjesnikom kad su već razotkriveni i sa svim novcem i s naoko ukradenim peharom kod Benjamina. Sad je već u Pismu predstavljen kao voditelj. Uspješno se zauzima kod Josipa. Argumentira istinom. Najviše govori o ocu Jakovu, što očito jako djeluje na Josipa.

Juda postiže dvostruk plod. Josip se više nije mogao susprezati i predstavlja se. Juda je na početku istaknuo: "On je *naš brat*. (Post 37,27)" Sada se Josip očituje i govori: "Ja sam *vaš brat*. (45,4)" Osim toga, Josip, opraštajući, zločin svoje braće tumači posve pozitivno: "To je mene Bog poslao pred vama da pripravi veliko spasenje za sve (45,7)."

